

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2015. február 26.
(OR. en)

6594/15

ENER 50
CLIMA 20
AGRI 83
COMPET 66
TRANS 64
ENV 97
ECOFIN 141
RELEX 164
TELECOM 56
CONSOM 39

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Jordi AYET PUIGARNAU igazgató
Az átvétel dátuma:	2015. február 26.
Címzett:	Uwe CORSEPIUS, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2015) 80 final
Tárgy:	AZ ENERGIAUNIÓRA VONATKOZÓ CSOMAG A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK, A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK ÉS AZ EURÓPAI BERUHÁZÁSI BANKNAK A stabil és alkalmazkodóképes energiaunió és az előrettekintő éghajlat- politika keretstratégiája

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2015) 80 final számú dokumentumot.

Melléklet: COM(2015) 80 final

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2015.2.25.
COM(2015) 80 final

AZ ENERGIAUNIÓRA VONATKOZÓ CSOMAG

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK, A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK ÉS AZ EURÓPAI BERUHÁZÁSI BANKNAK**

**A stabil és alkalmazkodóképes energiaunió és az előrettekintő éghajlat-politika
keretstratégiája**

1. MIÉRT VAN SZÜKSÉGÜNK ENERGIAUNIÓRA?

Az ambiciózus éghajlat-politikára épülő, stabil és alkalmazkodóképes energiaunió célja az, hogy biztonságos, fenntartható, versenyképes és megfizethető energiával lássa el az uniós fogyasztókat (háztartásokat és vállalkozásokat egyaránt). E cél eléréséhez azonban alapjaiban kell átalakítani Európa energiarendszerét.

Egy olyan energiaunió kialakítására törekszünk, amelyben a tagállamok a valódi szolidaritás és bizalom légkörében egymásra támaszkodhatnak annak érdekében, hogy biztonságos energiát szolgáltatthassanak polgáraiknak, és amely egy emberként hallatja a hangját a globális szinten.

Álmunk egy olyan kontinentálisan integrált energiarendszer, amelyen belül az energia szabadon áramlik a határokon keresztül, és amely a piaci versenyen és az erőforrások leghatékonyabb felhasználásán alapul, adott esetben az energiapiacok hatékony, uniós szintű szabályozása mellett.

Célunk, hogy az energiaunió hosszú távon fenntartható, karbonszegény és éghajlatbarát gazdasággá váljon.

Arra törekszünk, hogy erős, innovatív és versenyképes európai vállalatok fejlesszék ki az energiahatékonyság és a karbonszegény technológiák Európán belüli és kívüli megvalósításához szükséges ipari termékeket és technológiákat.

Ösztönözzük egy olyan európai munkaerő létrejöttét, amely rendelkezik a szükséges készségekkel a jövő energetikai rendszerének felépítéséhez és irányításához.

Gondoskodni kívánunk arról, hogy a beruházói bizalom megszilárdítása érdekében az árjelzések pontosan tükrözzék a hosszú távú szükségleteket és a szakpolitikai célkitűzéseket.

Legfőképpen pedig egy olyan energiaunió kialakítására törekszünk, amely középpontjában a polgárok állnak: amelyben a polgárok magukénak érzik az energetikai átállást, és aktívan részt vesznek a piaci folyamatokban; ahol a polgárok pénztárcája látja hasznát az új technológiáknak, és ahol a kiszolgáltatók megfelelő védelemben részesülnek.

E célunk eléréséhez el kell távolodnunk a fosszilis tüzelőanyagokon alapuló gazdaságtól, ahol az energiaellátás központosított, kínálatoldali megközelítésen alapul, és amely elavult technológiákra és túlhaladott üzleti modellekre épül. Nagyobb szabadságot kell biztosítanunk a fogyasztók számára azáltal, hogy információkat és választási lehetőségeket biztosítunk nekik, és hogy kialakítjuk a nemcsak a kínálat-, de a keresletgazdálkodást is lehetővé tevő rugalmasságot. Magunk mögött kell hagynunk az összehangolatlan nemzeti szakpolitikákkal, piaci akadályokkal és energetikai szempontból elszigetelt térségekkel terhes, szétaprózódott rendszert.

Az európai energiarendszer számokban

Közelmúltbeli adatok szerint az EU energiájának 53%-át importálja, ami mintegy 400 milliárd EUR-s költséget jelent: ezzel az Unió a világ legnagyobb energiaimportőre. Hat tagállam teljes gázimportja egyetlen külső szállítótól függ, ezért ezek az országok túlságosan ki

vannak téve a kínálati sokkok veszélyének. A becslések szerint az energiamegtakarítás minden egyes 1%-nyi növelése a gázbehozatal 2,6%-os csökkentését teszi lehetővé¹ (az uniós lakásállomány 75%-ának nem kielégítő az energiahatékonysága). A közlekedési ágazat 94%-ban közlekedési termékekre támaszkodik, amelyek 90%-a importból származik. Az Unió összességében évi több mint 120 milliárd EUR-t költ – közvetve vagy közvetlenül – energiatámogatásra, gyakran indokolatlan módon². Az uniós energiaágazatnak csak 2020-ig több mint 1 billió EUR beruházásra lesz szüksége³.

Az európai országokban alacsony szinten vannak a nagykereskedelmi villamosenergia-árak, noha még így is 30%-kal magasabbak az egyesült államokbeli áraknál. Ugyanakkor a háztartások által fizetendő bruttó villamosenergia-árak 2012 és 2013 között átlag 4,4%-kal emelkedtek. A nagykereskedelmi gázárak még mindig több mint kétszer magasabbak az Egyesült Államokban mért árszintnél⁴. A más gazdaságokhoz viszonyított árkülönbség rányomja a bélyegét iparunk versenyképességére is, különösen az energiaigényes ágazatok esetében.

Az európai megújulóenergia-vállalkozások összesen több mint egymillió embert foglalkoztatnak, és együttes éves árbevételük 129 milliárd EUR körül mozog⁵. A megújulóenergia-technológiák terén bejegyzett szabadalmak 40%-át uniós vállalkozások birtokolják⁶. A legfőbb kihívást most az jelenti, hogy megőrizzük Európa vezető szerepét a megújuló energiákba eszközölt globális beruházás terén⁷.

Ma az Európai Uniónak ugyan léteznek uniós szinten előírt energiaügyi szabályai, a gyakorlatban mégis 28 különálló nemzeti szabályozási keret érvényesül. Ezen a helyzeten változtatni kell. Integrált energiapiacra van szükség a verseny fokozása érdekében és azért, hogy az Unió-szerte működő energiatermelő létesítmények jobb kihasználása révén növelhessük a piaci hatékonyságot, és megfizethető árakat biztosíthassunk a fogyasztók számára.

A kiskereskedelmi piac nem működik megfelelően. Számos háztartási fogyasztó csak kevés energiaszolgáltató közül választhat, és így nem képes kellőképpen kézben tartani energiaköltségeit. Az európai háztartások elfogadhatatlanul nagy százaléka nem tudja kifizetni energiaszámláit.

Az energetikai infrastruktúra egyre öregszik, és nem tud lépést tartani a fokozott megújulóenergia-termeléssel. Nagy szükség lenne a beruházások vonzására, azonban a jelenlegi piacszerkezet és a nemzeti szakpolitikai keretek nem biztosítanak kellő ösztönzést és kiszámíthatóságot a potenciális beruházók számára.

Számos piac nem kapcsolódik megfelelően szomszédaihoz, így Európa még különálló energetikai „szigetekre” tagolódik. Ez növeli a fogyasztók energiaköltségeit, és csökkenti az energiabiztonságot.

¹ A Bizottság közleménye az energiahatékonyságról, és annak az energiabiztonsághoz, valamint a 2030-ra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai kerethez való hozzájárulásáról (COM(2014) 520).

² Európai energiabiztonsági stratégia (COM(2014) 330).

³ A Bizottság becslései. Az IEA becslése szerint 2025-ig 1,3 billió EUR-ra lesz szükség az energiatermelés, -szállítás és -elosztás biztosításához.

⁴ Az Energiaügyi Főigazgatóság számításai a Platts piaci jelentései és az IEA 2014 első félévére vonatkozó adatai alapján.

⁵ Az Eur'Observeur 2014. évi jelentése.

⁶ Összehasonlításképpen: az összes globális szabadalom 32%-át jegyezték be uniós vállalkozások.

⁷ UNEP-BNEF: Global Trends in Renewable Energy Investments 2014.

Egyelőre tartjuk vezető pozíciónkat az innováció és a megújuló energia terén, de más térségek gyors ütemben zárkóznak fel Európa mögé, és egyes tiszta és karbonszegény technológiák terén máris lépéshátrányba kerültünk.

Ha a stabil szakpolitikai környezetnek köszönhetően nő a csúcstechnológiát képviselő, világszinten versenyképes vállalatokba történő beruházások szintje, ez munkahelyeket és növekedést biztosít Európa számára. Új üzleti ágazatok és modellek, új szakmák születnek. Az átalakulás alapjaiban változtatja meg az energiarendszer szereplőinek pozícióját – beleértve a fogyasztókat is.

Európának most kell jól döntenie. Ha a régi úton halad tovább, a szétaprózódott nemzeti energiapiacok gazdasági, társadalmi és környezeti terhei miatt később sokkal nagyobb árat fog fizetni a karbonszegény gazdaságra való elkerülhetetlen átállásért. Meg kell ragadni a pillanatnyilag még alacsony kőolaj- és gázárak kínálta egyedülálló lehetőséget, amelyeket tovább erősít a tisztább energiaformák csökkenő költsége, a szilárd uniós éghajlat-politika és számos új technológia felbukkanása is, és egy határozott fordulattal a megfelelő irányba – az energiaunió irányába – kell terelni az Unió energiapolitikáját.

2. MERRE TOVÁBB?

Az energiaunió-építési stratégia öt, egymást kölcsönösen erősítő és egymással szorosan összefüggő dimenzióját úgy alakították ki, hogy azok hozzájáruljanak az energiabiztonság, a fenntarthatóság és a versenyképesség növeléséhez:

- energiabiztonság, szolidaritás és bizalom,
- teljesen integrált európai energiapiac,
- a kereslet csökkentését elősegítő energiahatékonyság,
- a gazdaság dekarbonizációja, és
- kutatás, innováció és versenyképesség.

2.1. Energiabiztonság, szolidaritás és bizalom

A Bizottság 2014 májusában energiabiztonsági stratégiát⁸ dolgozott ki, amelyben felhívta a figyelmet arra, hogy az Unió továbbra is nagymértékben ki van téve a külső energiapiaci sokkoknak, és felszólította a nemzeti és uniós szintű szakpolitikai döntéshozókat, hogy magyarázzák el egyértelműen a polgároknak az egyes üzemanyagoktól, energiaszállítóktól és útvonalaktól való függőségünk csökkentéséhez szükséges lépéseket. Az energiaunió erre a stratégiára épül fel.

Az energiabiztonság motorja a belső energiapiac kiépítése és az energiafogyasztás hatékonyságának növelése. Az energiabiztonság biztosításához elengedhetetlen az átláthatóság javítása, valamint a tagállamok közötti szolidaritás és bizalom fokozása. Az EU energiabiztonsága szorosan összefügg szomszédaival is.

A közös energiaügyi megközelítés az Európai Unió összes térségét ellenállóbbá teszi az ellátási hiányokkal vagy zavarokkal szemben. A Szerződés is kifejezetten említést tesz az energiaügyekben tanúsított szolidaritásról, amely az energiaunió központi elemét képezi.

⁸ COM(2014) 330.

A kínálat (az energiaforrások, a szállítók és az útvonalak) diverzifikációja

Az elmúlt hónapok politikai kihívásai bebizonyították, hogy az energiaforrások, -szállítók és -útvonalak diverzifikációja kulcsfontosságú szerepet játszik abban, hogy az energiaellátást biztonságossá és rugalmassá lehessen tenni az európai polgárok és vállalkozások számára, akik elvárják, hogy mindenkor megfizethető és versenyképes árazású energiához jussanak. A gázellátás diverzifikációjának biztosítása érdekében fel kell gyorsítani a Déli Gázfolyosóval kapcsolatos munkálatokat, hogy a közép-ázsiai országok gázt exportálhassanak Európába. Észak-Európában a több szállítón alapuló, folyamatos ellátást biztosító földgázelosztó központok kialakítása nagymértékben megerősíti az ellátás biztonságát. Ezt a példát Közép- és Kelet-Európának, valamint a mediterrán térségnek is követnie kell; utóbbiban már meg is kezdődött a földközi-tengeri gázelosztó központ kiépítése.

Az Uniónak új gázforrásokat biztosító infrastruktúra kialakítása sokszereplős, összetett és költséges folyamat. A kapcsolódó problémák megoldásához határozott uniós szintű fellépésre van szükség. A Bizottság meg fogja erősíteni a folyamathoz nyújtott támogatását: ehhez minden rendelkezésre álló közösségi finanszírozási eszközt fel fog használni, különös tekintettel a jövőbeni Európai Stratégiai Beruházási Alapra (EFSI), és az erőfeszítésbe teljes mértékben be fogja vonni az uniós pénzügyi intézményeket is. Mindamellet a szükséges infrastruktúrának – többek közt a kétirányú szállításra alkalmas infrastruktúrának – is rendelkezésre kell állnia az Unión belül ahhoz, hogy a gáz eljuthasson oda, ahol szükség van rá.

Teljes mértékben ki fogjuk használni a cseppfolyósított földgázban (LNG) rejlő potenciált, többek között tartalékként használva ezt az energiahordozót azokban a válsághelyzetekben, amikor a meglévő vezetékrendszeren keresztül nem érkezik elegendő gáz Európába. Az LNG-kereskedelem volumenének megnövelése hozzá fog járulni ahhoz is, hogy a földgázárak világszinten kiegyenlítődjenek. Az elmúlt években az LNG ára magasabban alakult a vezetékes gázénál, különösen a magas cseppfolyósítási, visszaalakítási és szállítási költségek, illetve az ázsiai kereslet miatt. E problémák megoldása érdekében a Bizottság átfogó LNG-stratégiát fog kidolgozni, amelyben megvizsgálja az LNG-elérési pontokat a belső piaccal összekötő szállítási infrastruktúrával kapcsolatos szükségleteket is. A stratégia ki fog térni az európai földgáztárolási potenciálra, valamint a télre elegendő földgáztárolási kapacitás biztosításához szükséges szabályozási keretre is. A Bizottság törekedni fog az Egyesült Államokból és más LNG-termelőktől történő LNG-behozatal útjában álló akadályok elmozdítására is.

Tekintve az EU importfüggőségét és a globális éghajlatváltozással kapcsolatos kihívásokat, további lépéseket kell tenni az uniós kőolajfogyasztás csökkentése érdekében. A olajárak jelenlegi alacsony szintje elsősorban a túltermelésre, valamint a fogyasztás csökkenésére és az energiahatékonyság növekedésére vezethető vissza⁹.

Az EU nagymértékben függ a nukleáris fűtőanyagok és az azokhoz kapcsolódó szolgáltatások importjától is azon tagállamok tekintetében, ahol az atomenergia az energiamix részét képezi. A kínálat diverzifikációja fontos az ellátásbiztonság biztosításához. Az Euratom-Szerződés 41. cikkével összhangban a Bizottság felül fogja

⁹ Az Unió világszinten továbbra is vezető szerepet vállal a standardok kidolgozása és az energiahatékonyság fejlesztése terén, hozzájárulva ezzel a kőolajfogyasztás visszaszorításához és ezáltal az Unió függőségének csökkentéséhez.

vizsgálni és meg fogja erősíteni a nukleáris létesítményekre irányuló projektekkel kapcsolatos információszolgáltatási követelményeket.

Az Unión belüli energiatermelés szintén hozzájárul Európa energiaimporttól való függőségének csökkentéséhez. Elsősorban a megújuló energiákról van szó, amelyekre nagy szükség van a dekarbonizációs célkitűzések teljesítéséhez, de emellett szerepet kapnak a hagyományos és (az egyes tagállamok döntésének függvényében) a nem hagyományos fosszilis erőforrások is. A nem hagyományos források (például a palagáz) felhasználásával történő olaj- és gázkitermelés ugyanis szintén nyitva álló lehetőséget jelent, amennyiben megfelelő figyelmet fordítanak a nyilvánosság általi elfogadottsággal és a környezeti hatásokkal kapcsolatos kérdésekre.

Együtt az energiaellátás biztonságáért

A tagállamoknak, az átvitelirendszer-üzemeltetőknek, az energiaiparnak és az összes többi érdekelt félnek szorosan együtt kell működnie annak érdekében, hogy magas szintű energiabiztonságot garantálhassanak az uniós polgároknak és vállalkozásoknak.

A kőolaj tekintetében fontos lépést jelentett a kőolajkészletekről szóló, 2009. évi irányelv¹⁰ elfogadása, amely kötelezettségeket ír elő a tagállamok számára bizonyos minimális kőolaj- és kőolajtermék-készletek felhalmozására és fenntartására.

A tagállamoknak biztosítékot kell kapniuk arra, hogy ellátási zavar esetén szomszédaiktól segítséget várhatnak. A Bizottság a gázrendszer rövid távú ellenálló képességéről szóló 2014. évi közleményében¹¹ hangsúlyozta a potenciális ellátási zavarok esetén folytatandó együttműködés megerősítésének szükségességét. A közös válságkezelés bevezetése érdekében a Bizottság megelőzési és vészhelyzeti tervekre tesz javaslatot mind regionális, mind uniós szinten, beleértve az Energiaközösség részes feleit is. Meg kell erősíteni a tagállamok közötti szolidaritást, különös tekintettel az ellátási válságokkal terhes időszakokra. A gázellátás biztonságáról szóló rendelet esetleges felülvizsgálata során ezeket a problémákat és a rendelet végrehajtása során szerzett tapasztalatokat is figyelembe fogják venni.

A Bizottság értékelné fogja az önkéntes kereslet-összevonási mechanizmusokkal kapcsolatos opciókat: ez a kollektív gázvásárlás lehetőségét nyitná meg a tagállamok előtt elsősorban válságok során, illetve azokban az esetekben, amikor valamely tagállam egyetlen szállítótól függ. A mechanizmusoknak teljes mértékben meg kellene felelniük a WTO szabályainak és az Unió versenyjogi szabályozásának.

Jelenleg számos tagállam nem rendelkezik a villamosenergia-ellátás biztonságát megfelelően biztosító jogszabályi kerettel, azonkívül elavult és következetlen megközelítést alkalmaz a villamosenergia-ellátás biztonságának értékelésére. A Bizottság a tagállamokkal együttműködve meghatározza az ellátási zavarok tekintetében elfogadható kockázati szinteket, és objektív, az egész Uniót felölelő, tényalapú ellátásbiztonsági értékelést készít, amely kitér az egyes tagállamokban fennálló helyzetre is. Az elemzés figyelembe fogja venni a határokon keresztül áramlásokat, a megújulóenergia-termelés terén tapasztalható eltéréseket, a keresletoldali reagálási mechanizmusokat és a tárolási lehetőségeket is. Csak abban az esetben szükséges az ellátásbiztonsági problémák megoldását célzó kapacitásmechanizmusok kidolgozása, ha valamely regionális rendszer megfelelőségértékelése megállapítja annak szükségességét,

¹⁰ A 2009. szeptember 14-i 2009/119/EK irányelv a tagállamok minimális kőolaj- és/vagy kőolajtermék-készletezési kötelezettségéről.

¹¹ COM(2014) 654 végleges.

figyelemmel az energiahatékonysági potenciálra és a keresletoldali válaszingedések lehetőségére¹².

Európa szerepének erősítése a globális energiapiacokon

Az energiaunió nem pusztán befelé irányuló projekt. Az erősebb és egységesebb EU konstruktívabb szerepet vállalhat a partnerekkel való kapcsolataiban is, ami mindkét félnek előnyös lehet.

Az energiapolitikát – különösen a nagy energiatermelő országok és a tranzitországok – gyakran alkalmazzák külpolitikai eszközként. Ezt a tényt figyelembe kell venni Európa energetikai külpolitikájának alakítása során.

Az Uniónak ezért növelnie kell a globális energiapiacokon érvényesíthető súlyát. Főbb partnereivel közösen az EU egy jobb globális energiagazdálkodási rendszer kialakítására fog törekedni, amely lehetővé teszi a globális energiapiac versenyképességének és átláthatóságának növelését.

Az uniós kereskedelempolitika a partnereivel kötött kereskedelmi megállapodások energiaügyi rendelkezésekkel való kibővítése útján járul hozzá az energiabiztonsághoz és az energiapiac diverzifikációjához. Ha az Unió az ellátásbiztonság szempontjából fontos országokkal folytat megállapodási tárgyalásokat, a Bizottság prioritásként törekedni fog arra, hogy az energiaellátás biztonságát elősegítő – például az erőforrásokhoz való hozzáférésre vonatkozó – és az energiaunió fenntartható energiaügyi célkitűzéseinek elérését támogató konkrét rendelkezéseket is belefoglaljon a megállapodásba. A Bizottság összességében aktív kereskedelmi és beruházási programot hajt végre az energiaügy terén, és többek között törekedni fog az európai energiatechnológiák és -szolgáltatások külföldi piacokra való bejutásának elősegítésére¹³.

A megújuló európai energia- és éghajlatügyi diplomácia keretében az EU minden külpolitikai eszközt felhasználja arra, hogy stratégiai energiaügyi partnerségeket alakítson ki az egyre fontosabb termelő és tranzitországokkal és -régiókkal, például Algériával és Törökországgal, Azerbajdzsánnal és Türkmenisztánnal, a Közel-Kelettel, Afrikával és más potenciális szállítókkal.

Az EU továbbfejleszti a Norvégiával, az Unió második legjelentősebb kőolaj- és földgázszállítójával fenntartott partnerségét, és Norvégiát a továbbiakban is teljes mértékben integrálja belső energiapolitikájába. Az Unió ezenfelül fejleszteni kívánja egyes más országokkal, így az Egyesült Államokkal és Kanadával fenntartott partnerségét is.

Megfelelő körülmények között az EU – a piaci nyitással, a tisztességes versennyel, a környezetvédelemmel és a biztonsággal kapcsolatos feltételek azonosságát elvárva – fontolóra fogja venni az Oroszországgal folytatott energiaügyi kapcsolatok mindkét fél számára előnyös átalakítását is.

Az Unió különös figyelmet fordít majd az Ukrajnával kialakított stratégiai energiaügyi partnerség elmélyítésére. Ennek keretében foglalkozni fog egyfelől az Ukrajna

¹² Lásd a „Making the most of public interventions” (Az állami beavatkozások optimalizációja) című közleményt (C(2013) 7243).

¹³ Egyes – többek közt a „zöld termékek” kereskedelmét célzó – kezdeményezések hozzájárulnak majd az olyan termékek népszerűsítéséhez, amelyek csökkentik a szén-dioxid-kibocsátást, környezeti szempontból kedvezőek, és elősegítik az uniós munkahelyteremtést és növekedést.

tranzitországgként betöltött szerepével, másfelől az ukrain energiapiac reformjával kapcsolatos kérdésekkel is, többek között az ukrán gázhálózat fejlesztésével, a villamosenergia-piac megfelelő szabályozási keretének kialakításával, valamint az energiahatékonyság javításával Ukrajnában, ami hozzájárulhatna az ország importenergia-függőségének csökkentéséhez.

Ami közvetlen szomszédságunkat illeti, a Bizottság az EU energiaügyi, környezetvédelmi és versenyjogi szabályai eredményes végrehajtásának biztosítása, az energiapiac korszerűsítése, valamint az energiaágazatban végrehajtandó beruházások ösztönzése révén törekedni fog az Energiaközösség megerősítésére. A cél az Unió és az Energiaközösség energiapiacának szorosabb integrálása. Az Európai Szomszédsági és Partnerségi Támogatási Eszköz (ENPI) folyamatban lévő felülvizsgálata ki fog térni az Európai Szomszédsági Partnerség országaival kialakított energiaügyi kapcsolatokra is.

Átláthatóbb gázszállítás

Az energiabiztonság (különösen a gázellátás) biztosításának egyik fontos eleme, hogy a harmadik országokból történő energiavásárlást szabályozó megállapodások teljes mértékben megfeleljenek az uniós jognak. Jelenleg csak az egyes tagállamok és harmadik országok közötti megállapodások megkötését követően ellenőrzik, hogy a kormányközi megállapodások és a kapcsolódó kereskedelmi egyezmények összhangban vannak-e a vonatkozó határozattal¹⁴. A tapasztalatok szerint azonban az ilyen megállapodások újratárgyalása a gyakorlatban igen bonyolult: eddigre rögzül az aláírók pozíciója, ami politikai nyomást gyakorol abba az irányba, hogy a megállapodás semelyik részében ne történjen változtatás. A jövőben a Bizottságot már a tárgyalások korai szakaszában értesíteni kell a kormányközi megállapodások megkötésére vonatkozó szándékról, hogy előzetesen is megfelelően értékelni lehessen a megállapodás összhangját a belső piaci szabályokkal és az ellátásbiztonsági kritériumokkal. A Bizottság részvétele a harmadik országokkal folytatott tárgyalásokban, valamint a standard szerződési záradékok előnyben részesítése szintén elősegítené az indokolatlan nyomás elkerülését és az uniós szabályok érvényesülését. A Bizottság ezért felül fogja vizsgálni a kormányközi megállapodásokról szóló határozatot, és javaslatot fog tenni olyan lehetőségekre, amelyek elősegítik, hogy az Unió egy emberként szólaljon fel a harmadik országokkal folytatott tárgyalások során.

A gázellátás biztonságáról szóló rendelet felülvizsgálata keretében a Bizottság javaslatot fog tenni az olyan kereskedelmi gázszállítási szerződések megfelelő átláthatóságának biztosítására is (az érzékeny információk bizalmas kezelésének fenntartása mellett), amelyek hatást gyakorolhatnak az Unió energiabiztonságára.

2.2. Teljesen integrált belső energiapiac

Az elmúlt években elért eredmények ellenére az európai energiarendszer teljesítménye még mindig nem kielégítő. A jelenlegi piacszerkezet nem ösztönzi kellőképpen a beruházást, a piaci koncentráció és a gyenge verseny továbbra is problémát jelent, és az Unió energetikai képe még mindig túl szétaprózódott. Európának új politikai lendületet kell adnia a belső energiapiac kiépítésének befejezéséhez.

A belső piac „hardvere”: a piacok fizikai összekapcsolása

¹⁴ A 994/2012/EU határozat a tagállamok és harmadik országok között kötött kormányközi energiaügyi megállapodásokra vonatkozó információcsere-mechanizmus létrehozásáról.

Pillanatnyilag az európai villamosenergia-átviteli és gázszállítási rendszerek – különösen a határokat átszelő hálózatok – nem elégségesek ahhoz, hogy biztosítsák a belső energiapiac megfelelő működését, és hogy összekapcsolják a még meglévő energetikai „szigeteket” a villamosenergia- és gáz-törzshálózattal.

Az elmúlt években felgyorsult az infrastrukturális projektekhez kapcsolódó munka, amelynek további lendületet adtak az Európai Unió keleti határán bekövetkezett közelmúltbeli események. Az Unió 2013-ban 248 közös érdekű energiainfrastruktúra-projektet határozott meg. Ezek jegyzékét az idei, majd minden következő évben felülvizsgálják és frissítik¹⁵. 2014-ben az európai energiabiztonsági stratégia 33 olyan infrastrukturális projektet azonosított, amely létfontosságúnak tekinthető az energiaellátás biztonságának javítása és az energiapiacok összekapcsolódásának javítása szempontjából.

A villamos energia esetében a tagállamok kiépített villamosenergia-termelési kapacitásának 10%-ában határozták meg az összekapcsolásra vonatkozó specifikus minimumcél, amelyet 2020-ig kell megvalósítani. Az e 10%-os cél eléréséhez szükséges intézkedéseket a jelen dokumentumot (az energiaunióra irányuló keretstratégiát) kísérő bizottsági közlemény állapítja meg. A Bizottság 2016-ban jelentést készít az ahhoz szükséges intézkedésekről, hogy 2030-ra sikerüljön teljesíteni a 15%-os célt.

A biztonságosabb és fenntarthatóbb energiarendszer felé történő átmenet jelentős termelési, hálózatépítési és energiahatékonysági beruházásokat igényel: ezek összege a következő évtizedben a becslések szerint évi 200 milliárd EUR körül alakul majd¹⁶. Mivel e beruházások költségeinek oroszlánrészét a magánszféra viseli majd, a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférés kulcsfontosságú tényező lesz. Az Európai Beruházási Bank, az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz és az európai strukturális és beruházási alapokból nyújtott finanszírozás már biztosítja ehhez a szükséges eszközöket. Ezenfelül a javasolt Európai Stratégiai Beruházási Alap is biztosít majd kiegészítő finanszírozást, így még inkább megkönnyíti az európai jelentőségű – például az energiahálózatokra, a megújuló energiára és az energiahatékonyságra irányuló – projektek számára a finanszírozáshoz jutást. A Bizottság elemezni fog egyes olyan energetikai beruházási programokra vonatkozó javaslatokat, amelyek források összevonása útján biztosítanak finanszírozást a gazdaságilag életképes beruházásoknak, elkerülve a versenytorzulást és a piac szétaprózódását.

A beruházók számára hasznosnak bizonyulhat az Európai Stratégiai Beruházási Alap keretében létrehozandó beruházási portál, amelynek célja az uniós beruházási projektportfólió átláthatóságának növelése és az információk eljuttatása a potenciális beruházókhoz. A Bizottság összegyűjti az Európai Hálózatfinanszírozási Eszközből és az uniós kohéziós politikai alapokból finanszírozott infrastrukturális projektekkel kapcsolatos információkat is, hogy növelje a koherenciát a sokféle meglévő finanszírozási rendszer között, és maximalizálja azok hatását.

A Bizottság – elsősorban a közös érdekű projektek nyomon követése keretében – rendszeresen felméri majd az energiaunióhoz hozzájáruló jelentősebb infrastrukturális projektek végrehajtása terén elért eredményeket. E számbavétel keretében éves jelentést fog készíteni a villamosenergia-hálózatok összekapcsolására vonatkozó 10%-os cél elérése irányában tett előrehaladásról, különös figyelemmel a regionális cselekvési tervek

¹⁵ A felülvizsgálat kiterjed az Európai Unió ellátásbiztonságának megerősítésében fontos szerepet játszó energiaközösségi érdekű stratégiai projektekre (PECI) is, amennyiben azok megfelelnek a közös érdekű projektként történő besorolás kritériumainak.

¹⁶ Európai beruházási terv (COM(2014) 903).

végrehajtására. Végül a Bizottság az elért eredményeknek a tagállamokkal, regionális együttműködési csoportokkal és uniós intézményekkel történő megvitatására összehív egy célzott, energetikai infrastruktúrával foglalkozó fórumot. A fórum 2015 végén rendezi meg első találkozóját.

A belső energiapiac „szoftverének” végrehajtása és korszerűsítése

Az energiaunió létrehozása szempontjából az elsődleges prioritás a hatályos energiapolitikai és kapcsolódó jogszabályok maradéktalan végrehajtása és szigorú érvényesítése. Hiba lenne az új politikákat és megközelítéseket gyenge alapokra felépíteni.

A Bizottság ennek érdekében minden rendelkezésére álló szakpolitikai eszközt fel fog használni, és ragaszkodni fog hozzá, hogy a tagállamok maradéktalanul végrehajtsák a harmadik belső energiapiaci intézkedéscsomagot, különös tekintettel a szétválasztásra és a szabályozók függetlenségére. Bizonyos előzetes feltételeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy az európai strukturális és beruházási alapokat megfelelően fel lehessen használni az energetikai beruházások társfinanszírozására, ami segíteni fogja az uniós energiaügyi jogszabályok betartását.

A Szerződés versenyjogi szabályainak szigorú végrehajtása hozzájárul annak megelőzéséhez, hogy a vállalkozások a belső energiapiacot torzító gyakorlatokat folytassanak. Az antitrösztjogszabályok érvényesítése a szállítási szerződésekben foglalt területi korlátozások, valamint a beszerzési/értékesítési piacok és a hálózatok (köztük a rendszerösszekötők) lezárásával kapcsolatos problémák kiküszöbölése révén biztosítja, hogy az energia szabadon áramolhasson. A Bizottság a versenyjog kikényszerítése keretében értékelni fogja az energiaárak alakulását és képzési módszerét is.

A jól működő belső energiapiac feltétele az eredményes szabályozási keret. A harmadik belső energiapiaci intézkedéscsomag testületeket hozott létre az átvitelirendszer-üzemeltetők és a szabályozók közötti együttműködés biztosítása érdekében. A piac szerkezetéről szóló viták kapcsán még inkább meg fogják erősíteni e testületek működését. Jelenleg a testületek keretében hozott döntések még nemzeti szempontokat tükröznek.

Az átviteli rendszerek üzemeltetésének sokkal integráltabban kellene működnie ahhoz, hogy meg tudjon felelni az átalakított energiarendszer kihívásainak. A szintén a harmadik belső energiapiaci intézkedéscsomaggal létrehozott villamosenergia-piaci átvitelirendszer-üzemeltetők és földgázpiaci szállítási rendszer-üzemeltetők európai hálózatait (ENTSO-E/G) meg kell erősíteni, hogy el tudják látni feladataikat. Regionális üzemeltetési központokat kell kialakítani, amelyek eredményesen tudják tervezni és igazgatni a határokat átszelő villamosenergia- és gázáramlást.

A harmadik belső energiapiaci intézkedéscsomag létrehozta az Energiaszabályozók Együttműködési Ügynökségét (ACER) is, hogy – különösen nemzetközi kérdésekben – segítse a nemzeti szabályozókat. Az ACER jelenleg azonban főként ajánlások és vélemények útján fejti ki tevékenységét. Döntéshozatali hatásköre igen korlátozott: döntést ugyanis csak a nemzeti szabályozók kérésére vagy abban az esetben hozhat, ha a nemzeti szabályozók a határidőig nem hozták meg a saját döntésüket. Az egységes piac egész Unióra kiterjedő szabályozásának megerősítése érdekében nagymértékben ki kell bővíteni az ACER uniós szintű szabályozási funkciók ellátására vonatkozó hatáskörét, és fokozni kell függetlenségét, hogy eredményesen felügyelhesse és ellenőrizhesse a belső energiapiacra bekövetkező fejleményeket és az alkalmazandó versenyszabályok

betartását, és hogy a belső piac zökkenőmentes működése érdekében meg tudja oldani az összes határokon átnyúló problémát¹⁷.

A harmadik belső energiapiaci intézkedéscsomag üzemi és kereskedelmi szabályzatok elfogadásáról is rendelkezett, ami hozzájárul a villamos energia és a gáz különböző átviteli rendszereken való áramlásának harmonizálásához. E feladat elvégzése fontos szerepet játszik a határokon átnyúló energiapiacok működésének javításában.

A megújuló energiaforrások használatával történő villamosenergia-termelés piaci integrációjához rugalmas piacok szükségesek mind a keresleti, mind a kínálati oldalon, a tagállamok határain belül és kívül egyaránt. Ezért nagymértékben fejleszteni kell a villamosenergia-hálózatokat. Ki kell bővíteni az elosztott villamosenergia-termelés és a keresletoldali szabályozás (többek között a napon belüli piac) lehetőségeit, hogy új nagyfeszültségű távolsági kapcsolódásokat (szuperhálózatokat) és új tárolási technológiákat lehessen létrehozni.

A Bizottság ambiciózus jogalkotási javaslatot készít elő a villamosenergia-piac újratervezésére és a nagy- és kiskereskedelmi ágazat összekapcsolására. Az új jogszabály fokozni fogja az ellátásbiztonságot, és biztosítani fogja, hogy a villamosenergia-piac jobban igazodjon a (különösen a megújuló energiaforrások esetében) számos új termelő piacra lépésével járó energetikai átálláshoz, és – különösen a keresletoldali reagálási mechanizmusok útján – lehetővé tegye a fogyasztók maradéktalan részvételét a piaci folyamatokban. A szorosabb integráció (többek között regionális szinten is), a határokon átnyúló kereskedelem volumenének növelése, valamint az eredményes árképzéssel működő rövid és hosszú távú piacok kialakítása vonzó beruházási környezetet fog teremteni, és biztosítani fogja az új termelési források piaci integrációjához szükséges rugalmasságot.

A kapacitásmechanizmusok iránti igény csökkentésére a legjobb módot a teljes mértékben működőképes, a beruházások számára vonzó belső energiapiac kiépítése kínálja. A Bizottság korábban már iránymutatást¹⁸ és szabályokat¹⁹ tett közzé a rosszul kialakított, szétaprózódott és összehangolatlan állami beavatkozások káros hatásainak enyhítése érdekében. Ennek az iránymutatásnak az eredményes alkalmazása azonban csak az első lépést jelentheti annak biztosítása felé, hogy az eltérő nemzeti piaci szabályozások (többek között kapacitásmechanizmusok és koordinálatlan megújulóenergia-támogatási programok) összeegyeztethetőbbé váljanak a belső piaccal²⁰. Egyes állami beavatkozási formák – bár alkalmazásuk bizonyos esetekben indokolt és szükséges a piac működési zavarainak kezeléséhez – a múltban súlyos negatív hatást gyakoroltak a belső energiapiac hatékony működésére. A Bizottság a tagállamokkal együttműködve törekszik annak biztosítására, hogy a kapacitásmechanizmusok és a megújuló forrásokból történő villamosenergia-termeléshez nyújtott támogatások teljes mértékben megfeleljenek a meglévő szabályoknak, és ne

¹⁷ Jó példa erre a kettőnél több tagállamot érintő új infrastruktúrákra vonatkozó, a földgázellátás biztonságáról szóló rendelet értelmében a fizikailag fordított irányú szállítás alól biztosított mentességekkel, az országok közötti, TEN-E rendelet szerinti költségmegosztással és hasonló problémákkal kapcsolatos döntéshozatal.

¹⁸ Lásd a „Making the most of public interventions” (Az állami beavatkozások optimalizációja) című közleményt (C(2013) 7243).

¹⁹ Iránymutatás a 2014–2020 közötti időszakban nyújtott környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról (a továbbiakban: a környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatás) (HL C 200., 2014.6.28., 1. o.).

²⁰ A környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatásnak az eddig jóváhagyott támogatási rendszerekre történő alkalmazása mára már részben enyhítette a szétaprózódottság hatásait, azonban még további fellépésekre van szükség.

torzítsák a belső energiapiacot. A környezetre ártalmas támogatásokat teljes mértékben ki kell vezetni²¹. A vonzó beruházási környezet kialakításában fontos szerepet fog játszani a megújult kibocsátáskereskedelmi rendszer is.

Végezetül a Bizottság egy (az energiaköltségek és -árak versenyképességre gyakorolt hatására is kiterjedő) rendszeres és részletes nyomonkövetési és jelentéstételi rendszer kidolgozása útján biztosítani fogja az energiaköltségek és -árak fokozott átláthatóságát. Ennek során különös figyelmet fordít majd az állami beavatkozásokra, például a szabályozott díjtételekre, az energiaadóztatási politikákra és az állami támogatások szintjére, valamint ezeknek az árazási mechanizmusokra (többek között a villamosenergia-árak kapcsán keletkező hiányra) gyakorolt hatására.

Megerősített regionális együttműködés egy közös uniós keretrendszerben

Az energiaunióban a tagállamoknak egyeztetniük kell és együtt kell működniük szomszédaikkal az új energiapolitikák kidolgozása során.

Az energiaunió-építési stratégia különböző elemeinek technikai végrehajtása nagyon összetett folyamat lesz. Egyes elemeket – például a rövid távú villamosenergia- és gázpiacokra vonatkozó új piaci szabályokat és az átvitelrendszer-üzemeltetők műveleteinek integrálását – az egész Unióra kiterjedő piaci integráció első lépéseként regionális szinten kell kidolgozni és végrehajtani. Jelenleg is léteznek olyan kezdeményezések, például az ötoldalú energiaügyi fórum és a balti energiapiacok összekapcsolási terve (BEMIP), amelyekre tovább építkézhetünk. Az e régiókban elért sikerek várhatóan más régiókra is ösztönző hatást gyakorolnak majd. A Bizottság biztosítani fogja, hogy az összes regionális kezdeményezés koherens módon haladjon előre, és kövesse ki a teljes mértékben integrált egységes energiapiac útját.

Közép- és Délkelet-Európa esetében – a régió fokozott kiszolgáltatottságára tekintettel – fokozni kell az együttműködést, a szolidaritást és a bizalmat. Célzott együttműködési intézkedések útján fel lehetne gyorsítani és ki lehetne teljesíteni ezeknek a piacoknak a szélesebb európai energiapiacba történő integrációját, ami javítaná az energiarendszer likviditását és ellenálló képességét, és lehetővé tenné a régió energiahatékonysági és megújulóenergia-termelési potenciáljának maradéktalan kihasználását. A Bizottság sürgős prioritásként konkrét kezdeményezéseket fog tenni ezen a területen.

Ami az Északi-tengert és a Balti-tengert illeti, a Bizottság a tagállamokkal és az ágazattal együttműködve törekszik a nyílt tengeri energiarendszerek költségeinek csökkentésére.

Új megállapodás a fogyasztói érdekekért

Az energiaunióban lehetőséget kell teremteni arra, hogy az egyik tagállamban élő fogyasztó megalapozott döntés eredményeképpen szabadon és egyszerűen valamely más tagállambeli vállalkozástól vásárolhasson energiát. Ehhez azonban ki kell igazítani a jelenlegi nemzeti szabályozási kereteket. Az európai háztartások túlnyomó többsége ma ugyanis passzív fogyasztóként viselkedik, és egyes tagállamokban korlátozott a szolgáltatók közötti választék, és viszonylag bonyolult a szolgáltatóváltás.

A fogyasztók lehetőségeinek bővítéséhez a tagállamoknak és hatóságaiknak teljes mértékben végre kell hajtaniuk és érvényesíteniük kell a meglévő uniós szabályokat,

²¹ Lásd az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemtervét (COM(2011) 571) és a belső energiapiac működőképessé tételéről szóló 2012. évi közleményt (COM(2012) 663); a G20-csoport vonatkozó kötelezettségvállalásával összhangban.

beleértve a fogyasztói szabályozást is. A regionális és helyi hatóságoknak szintén meg kell tenniük a szükséges támogatási intézkedéseket ahhoz, hogy a fogyasztóknak könnyen érthető és hozzáférhető információk, felhasználóbarát eszközök és az energiatakarékosságot ösztönző pénzügyi támogatások álljanak rendelkezésükre.

Az intelligens technológiák segíteni fogják a fogyasztókat és az őket kiszolgáló energetikai szolgáltató vállalatokat az energiapiaci lehetőségek kihasználásában azáltal, hogy ellenőrizni tudják energiaszükségletüket (és adott esetben saját maguk is előállíthatnak energiát). Ez rugalmasabbá teszi a piacot, és adott esetben csökkentheti a fogyasztók számláit.

A Bizottság a jövőben is ösztönzi a szabványosítást, valamint a rugalmas energiaszolgáltatás megvalósítása érdekében támogatja az intelligens fogyasztásmérők nemzeti szintű bevezetését²², és előmozdítja az intelligens készülékek és hálózatok továbbfejlesztését. Ezenfelül törekedni fog az energiaunió és a digitális egységes piac közötti szinergiák kihasználására, és intézkedéseket fog tenni a magánélet védelme és a kiberbiztonság biztosítása érdekében.

Ez azonban csak akkor fog eredményeket hozni, ha a piaci árak megfelelő jelzéseket küldenek. Néhány tagállamban még mindig szabályozott díjtételek korlátozzák a hatékony verseny kifejlődését, ami visszaveti a beruházásokat és az új piaci szereplők belépését. A szabályozott végfelhasználói árakat gyakran használják arra, hogy megvédjék a háztartásokat (sőt akár a nem háztartási fogyasztókat is) az energiaköltségek emelkedésének hatásaitól. Az ilyen intézkedések következményeit – adott esetben a villamosenergia-árak kapcsán keletkező hiányt – a szabályozatlan fogyasztóknak, a villamosenergia-vállalatoknak és/vagy az államháztartásnak kell viselniük. Noha ezen intézkedések célja a fogyasztói érdekek védelme, hosszú távon azonban ártanak a fogyasztók érdekeinek. A Bizottság a versenyjogi és gazdasági kormányzási keretrendszerek révén törekedni fog az önköltségi árnál alacsonyabb szinten szabályozott árak kivezetésére, és ösztönözni fogja a tagállamokat az összes szabályozott díjtétel feloldására vonatkozó ütemterv elkészítésére.

A kiszolgáltatók fogyasztók védelme

Az energiaszegénység kedvezőtlen hatást gyakorol az életkörülményekre és az egészségre. A jelenségnek számos oka van, jellemzően az alacsony jövedelemre és az általában szegényes életfeltételekre, a rossz energiahatékonyságú lakásokra és az energiahatékonyságot nem ösztönző lakhatási rendszerre vezethető vissza. Az energiaszegénység csak több különböző (elsősorban szociális jellegű), a nemzeti, regionális és helyi hatóságok hatáskörébe tartozó intézkedés kombinációja útján kezelhető. A szabályozott árak kivezetése során a tagállamoknak ki kell alakítaniuk egy, a kiszolgáltatók fogyasztók védelmét szolgáló mechanizmust, amelyet lehetőleg az általános szociális rendszer keretében kell végrehajtani. Ha a megvalósításra mégis az energiapiacra keresztül kerül sor, ez például szolidaritáselvű díjszabás vagy az energiaszámlákra biztosított kedvezmény formájában történhet. Az ilyen rendszerek költségeit a nem kedvezményezett fogyasztóknak együttesen kell viselniük. Ezért az összköltség alacsony szinten tartása és a szabályozott árak nyomán kialakuló versenytorzulás korlátozása érdekében (azaz például annak megakadályozásához, hogy a díjszabás miatti hiány tovább növekedjen a tagállamokban) fontos, hogy körültekintően határozzák meg a rendszerek kedvezményezett célsoportját.

²² Lásd „Az intelligens fogyasztásmérés megvalósításának értékelése az EU-27-ben, különös tekintettel a villamos energiára” című jelentést (COM(2014) 356).

2.3. Az energiaszükséglet csökkentésének egyik eszköze: az energiahatékonyság

Az Európai Tanács 2014 októberében indikatív célként tűzte ki, hogy 2030-ra az Unió szintjén legalább 27%-kal javuljon az energiahatékonyság. Ezt az értéket 2020-ig ki fogják igazítani, ami az Unió szintjén valószínűleg 30%-ra történő emelést jelent majd. Ebben a helyzetben alapvetően újra kell gondolnunk az energiahatékonyság kérdését, és azt önálló energiaforrásként kell kezelnünk, amelynek értéke a megtakarított energia értékének felel meg. A piacszerkezeti felülvizsgálat keretében a Bizottság biztosítani fogja, hogy az energiahatékonyság és a keresletoldali reagálási mechanizmusok a termelési kapacitással azonos fontosságot kapjanak.

A munka nagy részét nemzeti, regionális és helyi szinten kell elvégezni, de a Bizottság fontos szerepet játszhat azért, hogy megteremti a fejlődésnek kedvező jogszabályi keretet. A Bizottság ezért arra biztatja a tagállamokat, hogy az energiahatékonyságot kiemelt prioritásként kezeljék a szakpolitikai tervezés során.

Az EU máris világszerte példátlan intézkedéscsomagot hajtott végre energiaszükségletének hatékonyabbá tétele érdekében. Az energiaszükségletet jelző címkézésre és a környezettudatos terméktervezésre vonatkozó jogszabályoknak köszönhetően a fogyasztók megalapozott döntéseket hozhatnak az energiaszükséglet terén. Noha az összes gazdasági ágazatnak lépéseket kell tennie energiahatékonysága növelése érdekében, a Bizottság különös figyelmet fog fordítani a legnagyobb hatékonyságnövelési potenciállal rendelkező ágazatokra, így a közlekedési és az építőipari ágazatra. A Bizottság további szinergiákat keres az energiahatékonysági és erőforrás-hatékonysági politikák, valamint a körkörös gazdaság között: ennek keretében megvizsgálja többek között a hulladék energetikai hasznosításának lehetőségét is.

Az épületek energiahatékonyságának javítása

A fűtés és a hűtés jelenti az európai energiakereslet messze legnagyobb forrását, és az uniós gázimport túlnyomó részét erre a célra használják fel. Óriási hatékonyságjavításra lenne lehetőség a távfűtés és -hűtés terén: ezzel a témával külön bizottsági stratégia foglalkozik majd.

Az épületek energiahatékonysági potenciáljának kiaknázásához tagállami – elsősorban regionális és helyi szintű – fellépésekre van szükség. A kis léptékű finanszírozással kapcsolatos ismeretek és szakértelem hiánya miatt továbbra is kihívást jelent a szükséges nagyságrendű beruházások vonzása, különösen a helyi szinteken. A Bizottság támogatni fogja a meglévő finanszírozáshoz való hozzáférés egyszerűsítését célzó eszközöket, pénzügyi eszközökkel kapcsolatos szabványosított finanszírozási modelleket bocsát az európai strukturális és beruházási alapokkal együttműködő irányító hatóságok és az érdeklődő érdekelték rendelkezésére, valamint új, kockázat- és jövedelemmegosztáson alapuló finanszírozási rendszereket javasol, új finanszírozási technikákat dolgoz ki és technikai segítségnyújtást biztosít. A pénzügyi támogatás kiegészítéseképpen technikai segítségnyújtást kell biztosítani a kis léptékű projektek nagyobb programokba történő integrálásához, ami lecsökkentheti az ügyleti költségeket, és vonzó lehet a nagy projekteken gondolkodó magánszektorbeli beruházók számára.

Az „Intelligens városok és közösségek” kezdeményezés és a Polgármesterek Szövetsége keretében – elsősorban a polgármesterek, civil társadalmi szervezetek, beruházók, pénzügyi intézmények és szolgáltatók által – végzett munka fontos építőkövet jelent az energiahatékonyság javításában az Unión belül és kívül egyaránt. A Bizottság elkötelezetten támogatja ezt a munkát. A Bizottság ezenfelül a G20-csoport által

kidolgozott energiahatékonysági cselekvési tervhez való hozzájárulásként létre hívja a „Globális kiválóság az energiahatékony szakpolitika szolgálatában” nevű kezdeményezést, és aktívan ösztönözni fogja, hogy az illetékes fórumok – többek között az ENSZ „Fenntartható energiát mindenkinek!” elnevezésű kezdeményezése és a Nemzetközi Energia Ügynökség – ambiciózus energiahatékonysági célokat fogadjanak el. Mivel az Unió világszinten vezető szerepet tölt be az energiahatékonysági technológiák terén, ez minden bizonnyal ösztönzést adna az uniós exportnak, növekedésnek és foglalkoztatásnak.

Az EU és az EBB által biztosított finanszírozás sokat számíthat. Az Európai Stratégiai Beruházási Alap lehetőséget biztosít az épületfelújítási beruházások jelentős növelésére; márpedig az e területen eszközölt beruházások a növekedés és a munkahelyteremtés terén is jó eredményeket hozhatnak.

Energiatudékony, karbonszegény közlekedési ágazat

A szállítás felelős az európai végső energiafogyasztás több mint 30%-áért. Az ágazat energiatudékonyági potenciáljának kiaknázásához folyamatos erőfeszítést kell tenni a személyautókra és könnyű tehergépkocsikra 2020 után alkalmazandó szén-dioxid-kibocsátási normák leszorítása, valamint az üzemanyag-tudékonyág növelését és a nehézgépjárművek és buszok szén-dioxid-kibocsátásának csökkentését célzó intézkedések bevezetése érdekében. Ösztönözni kell a közlekedésszervezés mint a szén-dioxid-kibocsátás csökkentésére irányuló modern, jövőbe mutató eszköz fejlesztését is.

Mindezt az egységes piac potenciáljának jobb kihasználását és a külső költségek internalizálását célzó intézkedéseknek kell kísérniük. A Bizottság ösztönözni fogja a „szennyező/felhasználó fizet” elv alapján működő útdíjrendszerek alkalmazását, és fokozott erőfeszítéseket tesz az optimálisabb flottahasználalon alapuló egységes európai közlekedési térség kialakítására. Jelentős üzemanyag-megtakarítás érhető el azáltal is, ha elmozdítjuk a kevesebb üvegházhatásúgáz-kibocsátással járó közlekedési módok (például a vasúti, tengeri és belvízi szállítás) előtt álló akadályokat, és ha vonzóbbá és költséghatékonyabbá tesszük ezeket a közlekedési formákat. A Bizottság továbbra is támogatni fogja a „Shift2Rail” kezdeményezést²³.

A Bizottság további lépéseket fog tenni a – még mindig főként kőolajtermékeket alkalmazó – közlekedési ágazat dekarbonizációja irányában is. Ehhez a teljes közlekedési rendszer fokozatos átalakítására és alternatív üzemanyagok fokozott ütemű kifejlesztésére és bevezetésére lesz szükség. A Bizottság ezenfelül felgyorsítja a szükséges infrastruktúra – például üzemanyag-töltő állomások és feltöltőállomások – kiépítését.²⁴ Az ilyen járművekre irányuló piaci keresletet nagymértékben befolyásolhatja a megfelelő infrastruktúra, járműállomány és üzemanyagkészlet egyidejű bevezetése.

A közlekedés villamosítása fontos szerepet játszik a kőolajfüggőség megtörésében és a közlekedési ágazat (különösen a rövid és középtávú közúti, valamint a vasúti közlekedés) dekarbonizációjában. Európának fel kell gyorsítania gépjárműflottája és egyéb közlekedési eszközei villamosítását, és vezető szerepet kell vállalnia az elektromos közlekedés és az energiatárolási technológiák terén. Ez az elektromos járművek teljes integrálását feltételezi a városi közlekedéspolitikákba és a villamosenergia-hálózatba, energiatárolóként és potenciális energiatárolási létesítményként egyaránt.

²³ A 642/2014/EU rendelet a Shift2Rail közös vállalkozás létrehozásáról.

²⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2014. október 22-i 2014/94/EU irányelve az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájának kiépítéséről.

2.4. A gazdaság dekarbonizációja

Az energiaunió szerves részét képezi az ambiciózus éghajlat-politika is. Az EU éghajlat-politikája egy, az egész Unióra kiterjedő szén-dioxid-piacon (az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerén), a kibocsátáskereskedelmi rendszeren kívül eső ágazatok esetében az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére vonatkozó ambiciózus, de tisztességes nemzeti céllelőirányzatokon, valamint egy olyan energiapolitikán alapul, amely az Európai Uniónak vezető szerepet biztosít a megújuló energia területén.

Ambiciózus uniós éghajlat-politika

A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretről szóló megállapodás értelmében az EU arra vállal kötelezettséget, hogy 1990-hez képest legalább 40%-kal csökkenti a belső üvegházhatásúgáz-kibocsátását. Ez ambiciózus hozzájárulást jelent a kötelező érvényű éghajlatügyi megállapodás 2015-ig történő megkötésére irányuló nemzetközi éghajlatügyi tárgyalásokhoz. Az uniós kötelezettségvállalást az energiaunióra irányuló keretstratégiáról szóló jelen közleménnyel egyidejűleg közzétett, a párizsi csúcstalálkozó felé vezető útról szóló közlemény fogalmazza meg. A Bizottság a tagállamokkal közösen törekszik arra, hogy más meghatározó gazdaságokat is rábírjon az európai ambíciókhoz való csatlakozásra. Ennek eszköze az aktív uniós klímadiplomácia lesz, amely maximálisan kihasználja a rendelkezésre álló kereskedelmi és fejlesztési eszközöket.

Az európai klímapolitika sarokköve a jól működő uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer. A piaci stabilizációs tartaléknak és a 2030-ra vonatkozó jogszabályi keretben meghatározott, fokozottan ambiciózus célok eléréséhez szükséges intézkedéseknek köszönhetően az EU kibocsátáskereskedelmi rendszere a szén-dioxid-kibocsátások tekintetében ösztönző erővel bíró árakat fog megállapítani, és ösztönözni fogja az üvegházhatásúgáz-kibocsátás költséghatékony csökkentését. Az Európai Bizottság azt szeretné, ha az EU kibocsátáskereskedelmi rendszere teljes mértékben betöltené a karbonszegény gazdaságba történő beruházások technológiasemleges, költséghatékony és az egész Unióra kiterjedő katalizátorának szerepét. Az uniós szintű árképzés révén megerősíti a belső energiapiac működését, és ösztönzi a megújuló energiaforrások és más karbonszegény és energiahatékony technológiák piaci felhasználását. A kibocsátásáthelyezés megelőzésére irányuló szakpolitikáknak tükrözniük kell a más meghatározó gazdaságok által tett erőfeszítések szintjét.

Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének hatályán kívül eső ágazatokra vonatkozóan továbbra is nemzeti célokat kell meghatározni, a földművelési és erdészeti ágazatot pedig integrálni kell az EU 2030 keretrendszerbe, hogy ezek az ágazatok is kellő ösztönzést kapjanak az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, és hozzájárulhassanak az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez.

Piacvezető pozíció a megújuló energia terén

Az Európai Unió elkötelezett amellett, hogy világszinten vezető szerepet töltsön be a megújuló energia területén, és globális központként működjön közre a magas technikai színvonalat képviselő és versenyképes megújuló energiák következő generációjának kifejlesztésében. Az EU ezenfelül azt a célt tűzte ki maga elé, hogy 2030-ra az Unió energiafogyasztásán belül a megújuló energia részaránya elérje a 27%-ot.

Jelenleg Európa jó úton halad az első mérföldkő teljesítése felé, amely értelmében 2020-ban a megújuló energiaforrásoknak az energiamix 20%-át kell kitenniük: nagyrészt az

Unió elkötelezettségének köszönhetően nagymértékben csökkentek az új szél- és fotovoltaiikus kapacitások kiépítésének költségei, és a költségek további csökkentése érdekében folyamatban van a támogatási programok reformja. A 27%-os cél eléréséhez azonban új kihívásokkal kell szembenézni.

A megújulóenergia-termelés csak úgy integrálható fokozatosan és hatékonyan a versenyképes megújuló energiaforrásokat támogató és az innovációt ösztönző piacba, ha az energiapiacok és -hálózatok alkalmasak a megújuló energiaforrások befogadására²⁵. Maradéktalanul végre kell hajtani a meglévő jogszabályokat és az új piaci szabályozásokat, hogy a sikeres energetikai átállás érdekében lehetővé váljon az új technológiák és intelligens hálózatok, valamint a keresletoldali reagálási mechanizmusok bevezetése.

A környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatással összhangban a megújulóenergia-termelés támogatásához a piaci hiányosságokat orvosló, költséghatékonyságot biztosító, valamint a túlkompenzációt és a versenytorzítást megelőző piaci alapú mechanizmusokra van szükség. A tőkeigényes megújuló energia alacsony költségek melletti finanszírozásának előfeltétele egy stabil, a szabályozói kockázatot csökkentő beruházási keret. Ez feltétlenül szükséges a beruházói bizalom elnyeréséhez és ahhoz, hogy az alacsony tőkeköltségeket biztosító, piaci alapú keret magához vonzhassa a nemzetközi alapok, a nagyberuházásokat bonyolító projektgazdák és szövetkezetek, illetve a háztartások beruházásait. A Bizottság segíteni fogja a nemzeti támogatási rendszerek együttműködését²⁶ és konvergenciáját, hogy a tagállamokkal a vonatkozó bizottsági iránymutatásról²⁷ és a környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatásról folytatott mélyreható viták révén fokozott nemzetközi nyitást lehessen megvalósítani.

A megújuló forrásokból előállított villamos energiával kapcsolatos beruházási döntéseknek figyelembe kell venniük az erőforrások és a hálózat rendelkezésre állásával, a nyilvánosság általi elfogadottsággal, a fogyasztás földrajzi helyével és az adminisztratív akadályokkal kapcsolatos realitásokat is. Az új infrastruktúra (főként az összekapcsolódási pontok) kialakítása során emellett ügyelni kell arra, hogy az alacsonyabb költségek mellett tegye lehetővé a megújuló villamos energiának a belső energiapiacba történő integrálását.

Az Uniónak be kell ruháznia a korszerű és fenntartható alternatív üzemanyagokba, többek között a bioüzemanyag-előállítási folyamatokba, illetve általánosságban a biogazdaságba. Ez lehetővé teszi számunkra, hogy megtartsuk vezető pozíciónkat a technológiai és ipari területen, és hogy teljesítsük éghajlatügyi célkitűzéseinket. Európának figyelembe kell vennie a bioenergia által a környezetre, a földhasználatra és

²⁵ A piacoknak a megújuló energiára való felkészítése feltételezi, hogy a rövid távú piacokat mély, likvid és valós időben működő piacokká kell fejleszteni. A nemzeti jellegű, hagyományos energiatermelésre kialakított és jellemzően ilyenként is használt meglévő energiahálózatok nem optimálisak egy olyan jövőbeni helyzet fényében, amikor az energiaellátásban egyre fontosabbá válnak a megújuló források, és amikor ezek inherens változékonyságának kompenzálásához folyamatos kiegyensúlyozásra van szükség.

²⁶ Több tagállam is vizsgálja annak lehetőségét, hogy a megújuló energiáról szóló iránymutatás együttműködési mechanizmusait használják eszközül nemzeti céljaik költséghatékony teljesítéséhez. A Bizottság ezt a folyamatot azzal támogatta, hogy segítette a tagállamoknak megoldást találni az e határokon átnyúló mechanizmusokkal kapcsolatos technikai és pénzügyi problémákra.

²⁷ Az Európai Bizottság iránymutatása a megújuló energiákra vonatkozó támogatási programok létrehozásához (SWD(2013) 439); Iránymutatás a megújuló energiaforrások terén alkalmazott együttműködési mechanizmusok használatáról (SWD(2013) 440).

az élelmiszer-termelésre gyakorolt hatásokat is. Más uniós finanszírozási források mellett az EU beruházási terve is segíthet a szükséges finanszírozás előteremtésében.

2.5. Energiaunió a kutatásért, az innovációért és a versenyképességért

Az új kutatási és innovációs (K+I) stratégiának elsődleges prioritást kell jelentenie az Unió számára. Ha az európai energiaunió első helyet akar elfoglalni a megújuló energiák globális színterén, ösztönöznie kell a megújulóenergia-technológiák következő generációjának kifejlesztését és korszerű tárolási megoldások kidolgozását.

Az intelligens hálózatokkal és intelligens otthonokkal összefüggő technológiák, a tiszta közlekedés és üzemanyag-használat, valamint a biztonságos atomenergia-termelés terén betöltött vezető szerep szintén kulcsfontosságú ahhoz, hogy az energiaunió a növekedés, a foglalkoztatás és a versenyképesség motorjává válhasson.

Noha már jelentős sikereket értünk el az európai kutatási programok eredményességének javítása terén, még sok a tennivaló. Sokat kell még dolgoznunk azért, hogy a kutatások tökéletesen koordináltak és célzottak legyenek, és hogy az uniós és tagállami programok közös célok és eredmények mentén folyjanak. Ahhoz, hogy el tudjuk érni céljainkat, a lehető legjobb eredményeket kell kihozunk az Unióban elköltött minden egyes euróból. Ehhez integrált megközelítésre és a szinergiák kihasználására van szükség; együtt kell működni az erőfeszítések koordinálása és az eredményesség biztosítása érdekében, valamint a kutatás és az ipar közötti kapcsolatok gyakorlatiasabb síkra helyezése révén lehetővé kell tenni az új technológiák eljutását az uniós piacra.

Mindennek megvalósítása érdekében az új európai K+I megközelítésnek²⁸ fel kell gyorsítania az energiarendszerek átalakítását. Ennek során a Horizont 2020 eredményeire kell támaszkodni, és a folyamatba a Bizottság mellett be kell vonni a tagállamokat és a többi érdekelt felet is.

A fellépéseket a következő négy, a tagállamok és a Bizottság által egyaránt elkötelezetten támogatandó kiemelt prioritás köré kell szervezni:

- világszintű vezető szerep a megújulóenergia-technológiák – így többek közt a biomassa és a bioüzemanyagok környezetbarát kitermelését és felhasználását lehetővé tevő technológiák – következő generációjának kifejlesztése, valamint a szükséges energiatárolási lehetőségek kialakítása terén;
- a fogyasztók energetikai átállásban való részvételének elősegítése intelligens hálózatok, intelligens otthoni alkalmazások, intelligens városok és otthonautomatizációs rendszerek révén;
- hatékony energiarendszerek kialakítása és az épületállomány energiasemlegességének megvalósítása a technológia segítségével; és
- fenntarthatóbb közlekedési rendszerek, amelyek innovatív technológiák és szolgáltatások kifejlesztése és nagyléptékű alkalmazása útján növelik az energiahatékonyságot és csökkentik az üvegházhatásúgáz-kibocsátást.

²⁸ Ennek a megközelítésnek tartalmaznia kell egy korszerűsített stratégiai energiatechnológiai tervet és egy stratégiai közlekedéskutatási és -innovációs menetrendet is.

E négy közös prioritáson túlmenően néhány további kutatási prioritás is megérdemli, hogy a Bizottság fokozott együttműködést folytasson azokkal a tagállamokkal, amelyek alkalmazni kívánják e technológiákat:

- Az energiaágazatnak és az ipari ágazatnak előrettekintő megközelítést kell alkalmaznia a szén-dioxid-leválasztás és -tárolás (CCS), valamint a szén-dioxid-leválasztás és -felhasználás (CCU) tekintetében, amely nélkülözhetetlen a 2050. évi éghajlatügyi célkitűzések költséghatékony eléréséhez. Ehhez támogató szakpolitikai keret – beleértve a kibocsátáskereskedelmi rendszer reformját és az új Innovációs Alapot – biztosítása útján növelni kell az üzleti vállalkozások és a beruházók tisztán látását, ami nélkülözhetetlen e technológia továbbfejlesztéséhez.
- Az EU-ban felhasznált villamos energia közel 30%-át jelenleg atomerőművekben állítják elő²⁹. Az Uniónak biztosítania kell, hogy a tagállamok a legmagasabb normákat alkalmazzák a biztonság, a hulladékgazdálkodás és a nonprolifерáció tekintetében. Az energetikai és technológiai függőség kialakulásának megelőzése érdekében gondoskodni kell arról is, hogy az EU megtartsa a nukleáris technológia terén (többek között az ITER³⁰ révén) betöltött vezető szerepét.

A karbonszegény gazdaságba való innovációvezérelt átmenet kitűnő lehetőségeket kínál a növekedésre és a munkahelyteremtésre. Új üzleti ágazatok és modellek, új szakmák születnek. Nemcsak technológiai síkon kell vezető szerepet vállalni: ugyanilyen fontos az ipari termelési kapacitás és az Európát átszelő technológiai ellátási láncok kifejlesztése is. Ehhez össze kell fogni a kutatói szférát, az ipart, a finanszírozási ágazatot és a hatóságokat. Az így kialakított hatékony ágazati stratégia lehetővé fogja tenni az uniós ipar számára, hogy mind a hazai piacon, mind a nemzetközi technológiai piacokon az első lépés előnyét élvezhesse, annak kedvező versenyképességi és munkahely-teremtési hatásaival együtt.

A Bizottság meg fogja vizsgálni, hogyan aknázható ki a közbeszerzésekben rejlő potenciál az ipari és üzleti innováció, illetve a zöld növekedés ösztönzésére az Unió határain belül és kívül egyaránt. Teljes mértékben ki fogja használni az uniós kereskedelempolitika kínáلتa lehetőségeket az energiaunióhoz kapcsolódó technológiák külföldi piacokhoz való hozzáféréseinek javítására és az uniós piac tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni védelmére, és támogatni fogja a többi országot a modern és fenntartható energiarendszerek kiépítésére való törekvéseikben. A Bizottság a tagállamokkal és régiókkal együttműködve feltárja a különböző uniós alapok közötti szinergiákat, és maradéktalanul ki fogja használni a kohéziós politikai eszközökből az innovációhoz nyújtott finanszírozásban rejlő potenciált.

A változáshoz természetesen az érintett ágazatoknak, üzleti modelleknek és munkaerő-piaci profiloknak is igazodniuk kell. Ki kell alakítani az új vagy módosuló szakmáknak megfelelő szakképzési vagy egyéb oktatási formákat, amelyek összhangban vannak az új üzleti igényekkel, és szilárd szakmai készségekkel ruházzák fel az embereket. Ezért az igazságos és méltányos energetikai átállás részét kell képeznie a bizonyos ágazatokban dolgozó munkavállalók átképzésének vagy készségfejlesztésének is, és adott esetben szociális intézkedéseket is kell tenni a megfelelő szinteken. Ebben a tekintetben kulcsfontosságúak a szociális partnerek első kézből nyert ismeretei és tapasztalatai. A Bizottság tájékoztatni fogja a szociális partnereket a fejleményekről, és fel fogja kérni őket, hogy vegyék fel az energetikai átmenet kérdését az európai szintű szociális párbeszédük napirendjére.

²⁹ Lásd: Európai energiabiztonsági stratégia (COM(2014) 330).

3. Az energiaunió irányítása

Fontos az is, hogy az energiaunió tekintetében integrált irányítási és ellenőrzési folyamat lépjen életbe annak biztosítására, hogy az európai, regionális, nemzeti, illetve helyi szintű energiapolitikai intézkedések mindegyike hozzájáruljon az energiaunió célkitűzéseéhez. Az irányítási folyamatnak a következő célkitűzéseket kell szolgálnia:

- az energetikai és éghajlat-politikai, valamint az egyéb érintett szakpolitikai területeken hozott intézkedések összefogása, és ezáltal a fokozott és hosszabb távú szakpolitikai koherencia megvalósítása. Ez a beruházók számára is hosszú távú biztonságot és iránymutatást jelent;
- a belső energiapiac kialakításának és a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keret – vagyis a megújuló energiaforrásokkal, az energiahatékonysággal, a kibocsátáskereskedelmi rendszeren kívüli ágazatokkal és az összekapcsolásokkal kapcsolatos 2030. évi célkitűzések – végrehajtásának biztosítása;
- a jelenlegi tervezési és jelentéstételi követelmények egyszerűsítése, a szükségtelen adminisztratív terhek kiküszöbölése;
- energiapolitikai párbeszéd indítása az érdekeltekkel a szakpolitikai döntéshozók tájékoztatása és az érdekelteknek az energetikai átállás végrehajtásába való aktív bevonása érdekében;
- a tagállamok egymás között – akár regionális szinten – , illetve a Bizottsággal folytatott együttműködésének elmélyítése;
- az energiaunió kialakításához szükséges adatok, elemzések és információk javítása, e célból a vonatkozó ismeretek összegyűjtése és könnyű elérhetőségének valamennyi érdekelt számára történő biztosítása, valamint
- éves jelentéstétel az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az energiaunió helyzetéről, a főbb kérdések ismertetése és a szakpolitikai vita irányítása érdekében.

A Bizottság az európai energiaunió vonatkozásában dinamikus irányítási folyamatot indít el. Bár ez az irányítási folyamat nyilvánvalóan kapcsolódik az európai szemeszterhez, a Bizottság elkülönítve fogja kezelni a két folyamatot.

4. Az energiaunió megvalósítása

Az energiaunió megvalósítása az e stratégiában meghatározott, és az alábbi tizenöt pontban összefoglalt intézkedések végrehajtásával történik. A stratégia alapján kidolgozandó kezdeményezéseket, elfogadásuk és végrehajtásuk pontos időpontját, valamint az egyes felelős felek megjelölését a mellékelt ütemterv tartalmazza. A Bizottság megítélése szerint ezek a kezdeményezések szorosan összefüggnek egymással, és tükrözik az európai energiarendszer átalakításához szükséges uniós törekvések jelentőségét.

Sikeres megvalósításuk egyszerre múlik valamennyi szereplő – az uniós intézmények, a tagállamok, az Európai Beruházási Bank és az egyéb, akár regionális és helyi érdekeltek – politikai elkötelezettségén, a szubszidiaritás, az arányosság és a szabályozás javítása elvének tiszteletben tartása mellett.

Az EU-nak képesnek kell lennie arra, hogy reagáljon a váratlan eseményekre, megragadja az új lehetőségeket, számoljon a jövőbeni tendenciákkal, és alkalmazkodjon

e fejleményekhez. Amennyiben szükség lesz rá, a Bizottság élni fog kezdeményezési jogával, és megfelelő válaszlépéseket fog előírározni a különböző események nyomán.

A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy fogadja el ezt az energiaunió megvalósítására irányuló stratégiát, és az érintettekkel szoros együttműködésben vállaljon aktív szerepet annak végrehajtásában.

*

* *

Az energiaunió tizenöt pontban

1. Az energiaunió létrehozása szempontjából az elsődleges célkitűzés a hatályos energiapolitikai és kapcsolódó jogszabályok maradéktalan végrehajtása és szigorú érvényesítése.

- A Bizottság valamennyi rendelkezésére álló eszközzel biztosítani fogja az energiaügyi jogszabályok – különösen a harmadik belső energiapiaci intézkedéscsomag – maradéktalan tagállami végrehajtását, és szigorúan érvényt fog szerezni a Szerződésekben előírt versenyszabályoknak.

2. Az EU-nak diverzifikálnia kell földgázellátását, és ellenállóbbá kell tennie azt az ellátási zavarokkal szemben.

- A Bizottság 2015–2016-ban rugalmassági és diverzifikációs csomagot fog előterjeszteni a földgázra vonatkozóan. A csomag alapja a földgázellátás biztonságáról szóló jelenlegi rendelet felülvizsgálata lesz.
- A Bizottság átfogó stratégiát fog készíteni a cseppfolyósított földgázra (LNG) és annak tárolására vonatkozóan.
- A Bizottság a tagállamokkal együtt törekedni fog annak biztosítására, hogy alternatív szállítók álljanak rendelkezésre – többek között a Déli Gázfolyosó mentén, a Földközi-tenger térségében és Algériában – és ezáltal csökkenjen az egyedi szállítóktól való függőség.

3. A kormányközi megállapodásokat maradéktalanul meg kell feleltetni az uniós jognak, és a korábbiaknál átláthatóbbá kell tenni.

- A Bizottság 2016-ban javaslatot fog előterjeszteni a kormányközi megállapodásokról szóló határozat felülvizsgálatára azzal a céllal, hogy már a megállapodások megkötése előtt biztosított legyen az uniós jog betartása, a Bizottság részt vegyen a tárgyalásokban, az uniós szabályokra vonatkozóan szabványos szerződéses kikötések készüljenek, és a kereskedelemi földgázellátási szerződések az eddigieknél átláthatóbbá váljanak.

4. Az energiapiac megvalósításának, a megújuló energiák piaci integrációjának és az ellátásbiztonságnak elengedhetetlen feltétele a megfelelő infrastruktúra megléte.

- A Bizottság a rendelkezésre álló pénzügyi eszközökkel – például az Európai Hálózatfinanszírozási Eszközzel, az európai strukturális és beruházási alapokkal és a magán- és közforrások bevonását célzó majdani Európai Stratégiai Beruházási Alappal – támogatni fogja a főbb infrastrukturális projektek – különösen a közös érdekű projektek – végrehajtását.
- A Bizottság összesíteni fogja az uniós finanszírozású infrastrukturális projektekről rendelkezésre álló információkat annak érdekében, hogy e projektek a korábbinál összehangoltabban valósuljanak meg és minél nagyobb hatást érhessenek el.
- A Bizottság külön fórumot fog létrehozni az energetikai infrastruktúrára vonatkozóan a fontosabb infrastrukturális projektek eredményeinek tagállamokkal, regionális

együttműködési csoportokkal és uniós intézményekkel történő megvitatására. A fórum első ízben 2015 végén fog ülésezni.

5. A polgárok érdekeit szolgáló, zökkenőmentesen működő belső energiapiac kialakításának, az ellátásbiztonság garantálásának, a megújuló energiák piaci integrálásának és a tagállami kapacitásszabályozó mechanizmusok kidolgozására jellemző jelenlegi összehangolatlanlanság megszüntetésének céljából felül kell vizsgálni a piac jelenlegi szerkezetét.

- A Bizottság 2016-ban jogszabályjavaslatot terjeszt elő a villamosenergia-ellátás biztonságáról.
- A Bizottság 2015-ben javaslatot tesz az új európai villamosenergia-piac kialakítására, majd 2016-ban jogalkotási javaslatokat terjeszt elő e területen.

6. A harmadik belső energiapiaci csomaggal létrehozott szabályozási keretet tovább kell fejleszteni a polgárok és a vállalkozások érdekeit szolgáló, zökkenőmentesen működő belső energiapiac megvalósítása érdekében.

- A Bizottság 2015–2016-ban felül fogja vizsgálni a szabályozási keretet – különösen az ACER és az ENTSO-k működését –, és az európai szabályozási keret megerősítését célzó megfelelő intézkedésekre fog javaslatot tenni.

7. Az uniós energiapiac teljes integrálásának fontos részét képezik a piaci integrációval kapcsolatos regionális megközelítések.

- A Bizottság iránymutatást fog kidolgozni a regionális együttműködésről, és a regionális együttműködési szerveken belül aktívan együtt fog működni a tagállamokkal és érdekeltekkel.

8. Az energiaköltségek, energiaárak és köztámogatási mértékek nagyobb átláthatósága növelik a piaci integrációt, és megkönnyítik a belső piacot torzító intézkedések kiszűrését.

- A Bizottság két évente jelentést fog készíteni az energiaárakról, részletesen vizsgálni fogja az adók, illetékek és támogatások szerepét, és lépéseket fog tenni az önköltségi szint alatti szabályozott árak kivezetésére.
- A kiszolgáltatott fogyasztók védelmében nemzeti, illetve helyi szinten szociálpolitikai intézkedéseket kell hozni.

9. 2030-ig az EU legalább 27%-os energiamegtakarítást tűzött ki célul.

- A Bizottság 2015-ben és 2016-ban át fogja tekinteni a vonatkozó energiahatékonysági jogszabályokat, és szükség esetén felülvizsgálatukra tesz javaslatot a 2030-as célkitűzés elérése érdekében.
- A tagállamoknak és a régióknak az eddigieknél nagyobb mértékben kell élniük a lakásfelújításra rendelkezésre álló európai forrásokkal.

10. Az épületek hatalmas energiahatékonyság-növelési potenciált hordoznak. A meglévő épületek energiahatékonysági célú korszerűsítésével, valamint a helyiségek fenntartható hűtésével és fűtésével csökken az uniós energiainport költsége, nő az energiabiztonság, és a háztartások és vállalkozások szintjén is csökkennek az energiaköltségek.

- A Bizottság ki fogja dolgozni a meglévő finanszírozási forrásokhoz való hozzáférést

megkönnyítő „Intelligens finanszírozás – intelligens épületek” kezdeményezést, amelynek célja a meglévő épületek energiahatékonyságának fokozása lesz.

- A Bizottság javaslatot fog tenni a fűtési és a hűtési célú beruházások elősegítését szolgáló stratégiára.

11. Az EU-nak fel kell gyorsítania a közlekedési ágazat energiahatékonyságát, dekarbonizációját és alternatív tüzelőanyagokra való fokozatos átállását, valamint az energetikai és közlekedési rendszerek integrációját.

- A Bizottság olyan átfogó közúti közlekedési csomagra fog javaslatot tenni, amely előmozdítja az infrastruktúra-használatra vonatkozó hatékonyabb árképzést, az intelligens közlekedési megoldások bevezetését és az energiahatékonyság fokozását.
- A Bizottság további intézkedéseket fog hozni az alternatív tüzelőanyagok fokozott használatát elősegítő piaci feltételek megteremtésére, valamint a tiszta üzemű járművek beszerzésének előmozdítására. Ezeket különböző, kombináltan alkalmazott nemzeti, regionális és helyi intézkedések uniós támogatásával fogja megvalósítani.

12. Az EU az Európai Tanács októberi ülésén megállapodott a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretről. Most ennek végrehajtásán van a sor. Az EU nagyszabású tervekkel fog hozzájárulni a nemzetközi éghajlat-politikai tárgyalásokhoz.

- A Bizottság új jogszabályjavaslatot fog előterjeszteni az Európai Tanács 2014. októberi ülésén az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére vonatkozóan megállapított célok elérésére. A javaslat a kibocsátás-kereskedelmi rendszeren belüli és kívüli ágazatokra egyaránt ki fog terjedni.

13. Az EU megállapodott abban, hogy a megújuló energiák aránya uniós szinten 2030-ra el fogja érni a 27%-ot.

- A Bizottság 2016–2017-ben új, megújuló energiaforrásokra vonatkozó csomagot fog előterjeszteni. Ennek részeként új szakpolitikát dolgoz ki a fenntartható biomasszára és bioüzemanyagokra vonatkozóan, és jogszabályt terjeszt elő a 2030-as célkitűzés költséghatékonyságának biztosítására.

14. Az EU-nak előretekintő energetikai és éghajlat-politikai K+I stratégiát kell kidolgoznia saját technológiai vezető szerepének fenntartása és kiviteli lehetőségeinek bővítése érdekében.

- A Bizottság 2015–2016-ban európai energetikai K+I megközelítésre fog javaslatot tenni, amelynek részeként tovább fogja fejleszteni az európai stratégiai energiatechnológiai tervet és olyan stratégiai közlekedési K+I menetrendet fog kidolgozni, amelyben kisszámú alapvető prioritás és egyértelmű célkitűzések fognak szerepelni.
- A Bizottság kezdeményezést fog kidolgozni az EU energetikával és éghajlat-technológiával kapcsolatos globális innovációs vezető szerepéről, amelynek célja a foglalkoztatás és a növekedés fellendítése lesz.

15. Az EU minden külpolitikai eszközt be fog vetni annak biztosítására, hogy az energia- és éghajlat-politika területén erős, egyesült EU alakuljon ki, amely konstruktívan működik együtt partnereivel és egységes álláspontot képvisel.

- A Bizottság a főképviselővel/alelnökkel és a tagállamokkal közösen újjá fogja

éleszteni az EU energia- és éghajlat-politikai diplomáciai tevékenységét.

- A Bizottság a főképviselővel/alelnökkel közösen aktív napirendet fog kidolgozni a harmadik országokkal folytatott, egyebek mellett a megújuló energiákra és az energiahatékonyságra vonatkozó uniós energetikai együttműködés megerősítésére.
- A Bizottság maradéktalanul élni fog az uniós külkereskedelmi politika nyújtotta lehetőségekkel annak érdekében, hogy az európai energetikai technológiák és szolgáltatások hozzájussanak a szükséges energiaforrásokhoz és beléphessenek a külföldi piacokra.